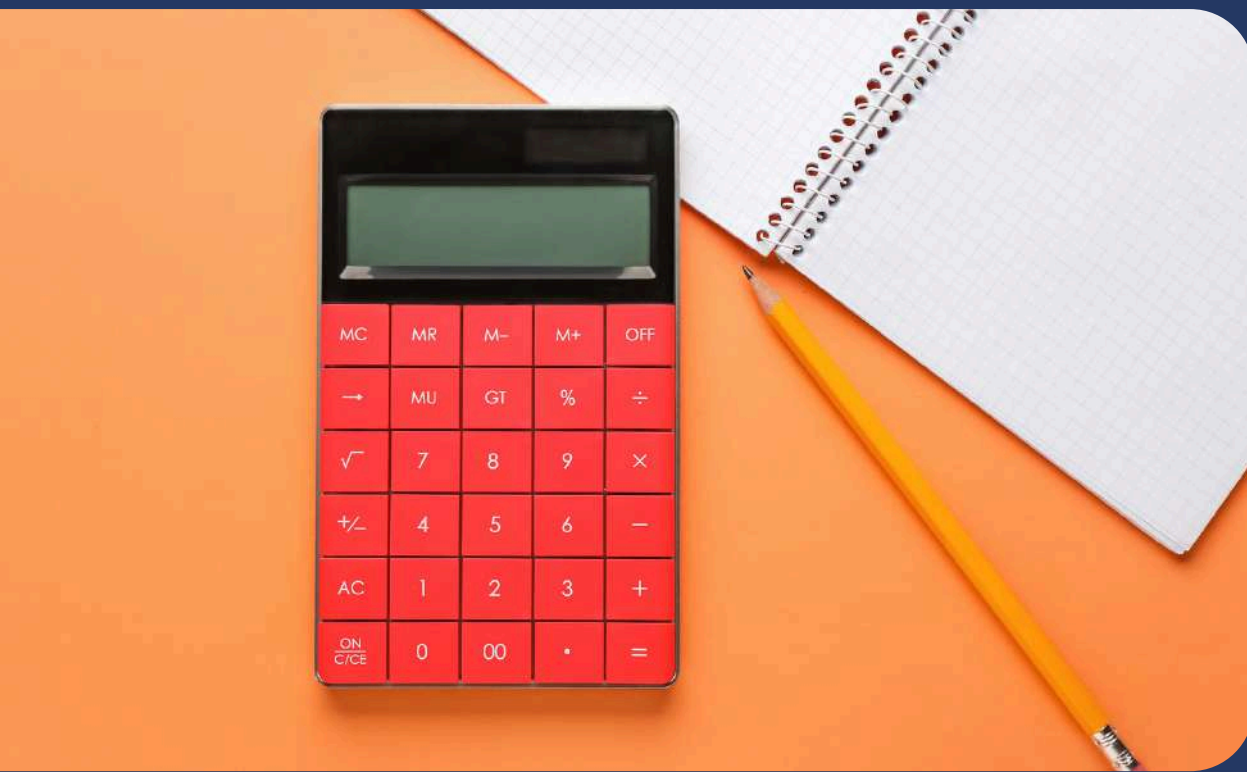

วิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์

บทที่ 10

เครื่องมือ และ วิธีการ ที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Methods)

- หมายถึง กระบวนการจัดเตรียมและดำเนินการเก็บข้อมูลจากแหล่งที่กำหนดไว้ อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน
- เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์
- เพื่อตอบคำถามการวิจัยหรือทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
- เป็นกระบวนการนำข้อมูลจริงจากภาคสนามหรือแหล่งข้อมูล มาใช้ประกอบการตัดสินใจทางวิชาการอย่างมีหลักฐาน”

วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล

- เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ สำหรับการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- เพื่อให้ข้อมูลเพียงพอต่อการทดสอบสมมติฐานหรือสร้างข้อสรุปทางวิชาการ
- เพื่อสะท้อนสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

- ข้อมูลที่นักวิจัยเก็บรวบรวมขึ้นใหม่โดยตรงจากแหล่งข้อมูล เช่น บุคคล กลุ่ม หรือองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
- ตัวอย่างเช่น
 - การแจกแบบสอบถามแก่ข้าราชการ
 - การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน
 - การสังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการในสำนักงานเทศบาล

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

- ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งอื่น ซึ่งนักวิจัยนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์โดยไม่ต้องเก็บใหม่ทั้งหมด
- ตัวอย่างเช่น
 - รายงานทางราชการ
 - สถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ
 - ข้อมูลจากเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกสารวิชาการ

การเตรียมการสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนสำคัญของการวิจัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบ ได้ข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

1. กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

- เลือกวิธีการเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับแผนการวิจัย อาจใช้เครื่องมือประเภทเดียวหรือหลายประเภท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

2. ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

- นักวิจัยควรเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพราะเข้าใจเนื้อหาและวัตถุประสงค์ดีที่สุด
- หากมีผู้ช่วยเก็บข้อมูล ต้องชี้แจงและอบรมให้เข้าใจขั้นตอน วิธีการ และจุดประสงค์ของการเก็บข้อมูล เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนและอคติ

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ต้องระบุให้ชัดเจนว่าใครคือผู้ให้ข้อมูล จำนวนเท่าใด อยู่ในพื้นที่ใด และกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลว่าจะทำด้วยตนเอง ส่งทางไปรษณีย์ หรือใช้ผู้ช่วยวิจัย

การเตรียมการสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ลักษณะของผู้ให้ข้อมูล

- ศึกษาคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล เช่น เวลาที่สะดวกในการตอบ การเข้าถึง และข้อจำกัดเฉพาะ เพื่อวางแผนการเก็บข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

5. กำหนดระยะเวลาและทรัพยากร

- วางแผนช่วงเวลาการเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเวลา งบประมาณ และแรงงานที่ใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม

6. จำนวนข้อมูลที่ได้รับคืน

- โดยเฉพาะในกรณีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ควรได้รับคืน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80
- การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสูญหายไม่ควรเกินร้อยละ 5 เพื่อให้ข้อมูลเพียงพอและน่าเชื่อถือ

7. การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

- เมื่อได้รับข้อมูลแล้ว ต้องตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง และความสอดคล้องกับแบบสอบถามหรือแบบบันทึก เพื่อให้พร้อมสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล

- ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกรอบแนวคิดให้ชัดเจน
- เลือกวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสม (เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต)
- เตรียมเครื่องมือวิจัยให้พร้อม ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)
- จัดทำแผนการเก็บข้อมูล เช่น ระยะเวลา พื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง และผู้เก็บข้อมูล
- ตัวอย่าง ก่อนเก็บข้อมูลเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการของเทศบาล”
 - นักวิจัยต้องตรวจสอบแบบสอบถาม ทดลองใช้ (Try-out) และกำหนดช่วงเวลาเก็บข้อมูลให้เหมาะสมกับผู้ตอบ

2. การติดต่อประสานงานและขออนุญาต

ก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง ควรประสานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุญาตอย่างเป็นทางการ

- หากเป็นการเก็บข้อมูลจากองค์กรภาครัฐ ต้องมีหนังสือขออนุญาตจากหน่วยงานต้นสังกัด
- หากเกี่ยวข้องกับประชาชน ควรชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้เข้าใจและให้ความยินยอมก่อนตอบแบบสอบถาม (Informed Consent)
- ตัวอย่างเช่น การขออนุญาตเก็บข้อมูลจากเทศบาลนคร หรือข้าราชการกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

เป็นขั้นตอนสำคัญที่นักวิจัยนำเครื่องมือไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

- ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- ให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่ผู้ตอบอย่างชัดเจน
- รักษาความเป็นกลาง ไม่ชี้นำหรือแทรกความคิดเห็นส่วนตัว
- ควบคุมคุณภาพของข้อมูลระหว่างเก็บ เช่น ตรวจสอบความครบถ้วนก่อนออกจากพื้นที่
- ตัวอย่างเช่น การลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสังเกตพฤติกรรมในหน่วยงานราชการ

4. การติดตามและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ในกรณีที่มีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์หรือระบบออนไลน์ ควรติดตามผลเพื่อให้ได้ข้อมูลคืนตามจำนวนที่ต้องการ

- ส่งจดหมาย/โทรศัพท์ติดตามผู้ตอบ
- ตรวจสอบจำนวนข้อมูลที่ได้กลับคืน
- เสริมการเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมหากข้อมูลไม่เพียงพอ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลครบแล้ว ต้องตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์

- ตรวจสอบการตอบครบทุกข้อหรือไม่
- ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ
- แก้ไขข้อบกพร่อง เช่น ค่าที่หายไป (Missing Data) หรือข้อมูลผิดปกติ
- ตัวอย่างเช่น ตรวจสอบแบบสอบถามที่มีการเว้นคำตอบ ตรวจสอบรหัสของแบบสอบถามให้ถูกต้องก่อนบันทึกข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม SPSS

6. การจัดเก็บและบันทึกข้อมูล

นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาจัดหมวดหมู่และเข้ารหัส เพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติหรือการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

- กำหนดรหัสตัวเลขสำหรับคำตอบแต่ละประเภท (Coding)
- บันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมวิเคราะห์ เช่น SPSS, Excel, NVivo
- สำรองข้อมูล (Backup) เพื่อป้องกันการสูญหาย

7. การประเมินคุณภาพของข้อมูล

- ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ได้สะท้อนความเป็นจริง และสามารถนำไปใช้ทดสอบสมมติฐานได้อย่างถูกต้อง

สรุปภาพรวมของขั้นตอน

ขั้นตอน	รายละเอียดสำคัญ	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
1. เตรียมการก่อนเก็บข้อมูล	วางแผน เตรียมเครื่องมือ	พร้อมดำเนินการเก็บข้อมูล
2. ขออนุญาตและประสานงาน	ติดต่อหน่วยงาน/กลุ่มตัวอย่าง	ได้รับอนุญาตและความร่วมมือ
3. เก็บข้อมูลภาคสนาม	ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลจริง	ได้ข้อมูลตามเป้าหมาย
4. ติดตามผล	เก็บข้อมูลเพิ่มเติม	เพิ่มอัตราการตอบกลับ
5. ตรวจสอบข้อมูล	ตรวจสอบความครบถ้วน	ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
6. บันทึกข้อมูล	เข้ารหัสและบันทึกลงโปรแกรม	พร้อมสำหรับการวิเคราะห์
7. ประเมินคุณภาพข้อมูล	ตรวจสอบความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้	ข้อมูลมีคุณภาพสูง

ปัจจัยในการเลือกเครื่องมือ

การเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมเป็นขั้นตอนสำคัญของการวิจัย เพราะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เครื่องมือที่ดีต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาดังนี้

1. ลักษณะของปัญหาการวิจัย

- ต้องเข้าใจประเด็นและลักษณะของปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่ตอบคำถามการวิจัยได้ตรงจุด
 - เช่น หากต้องการศึกษาทัศนคติ ควรใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ แต่ถ้าต้องการศึกษาพฤติกรรม ควรใช้การสังเกต

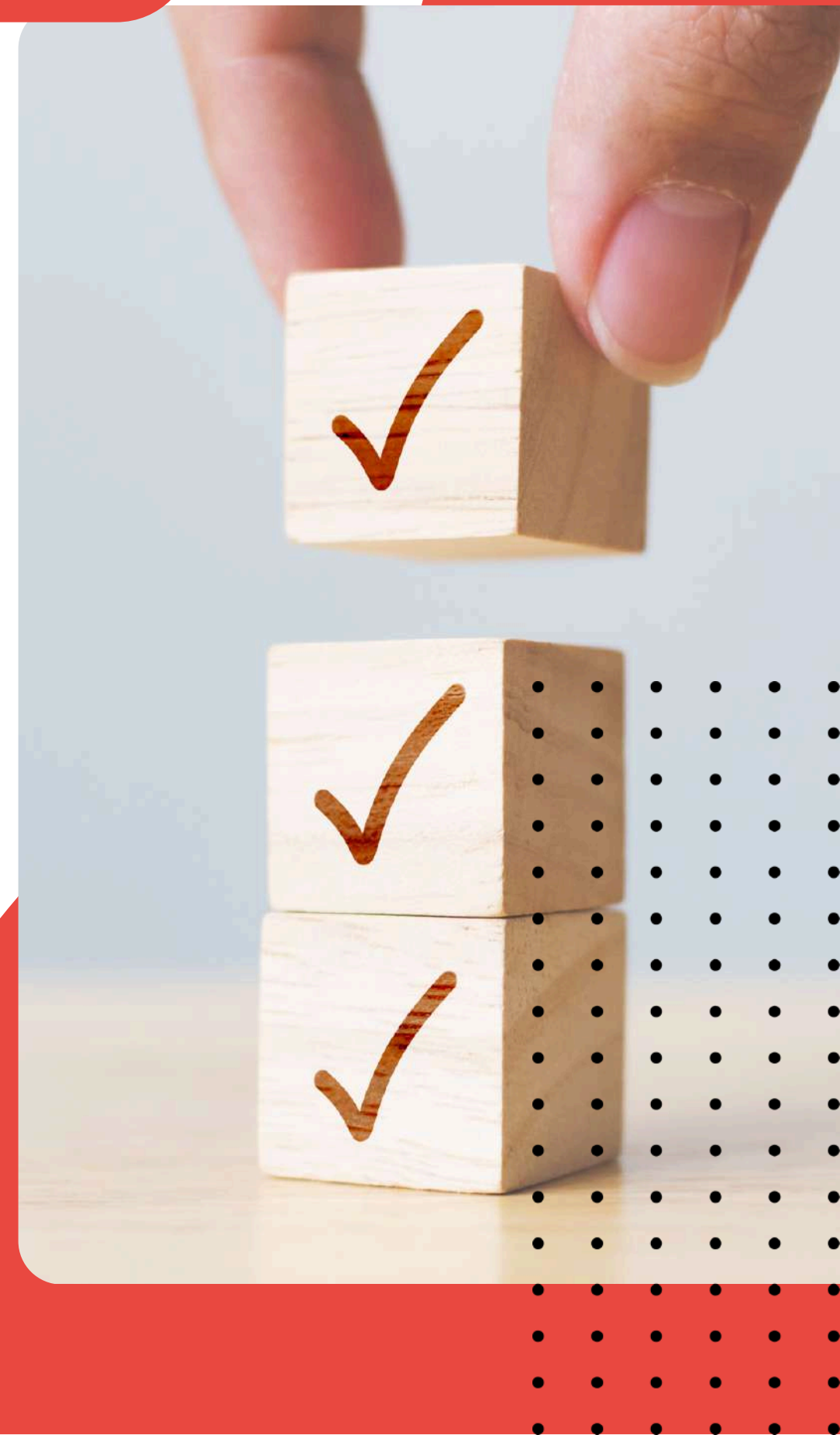
2. กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- กรอบแนวคิดช่วยชี้แนวทางว่าควรวัดตัวแปรใด และในอดีตมีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยใดในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น ๆ ทำให้เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมและใช้ได้ผลในบริบทเดียวกัน

3. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้

แต่ละรูปแบบการวิจัยมีหลักการและแนวทางเก็บข้อมูลต่างกัน เช่น

- การวิจัยเชิงปริมาณเน้นแบบสอบถามหรือการทดสอบมาตรฐาน
 - การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม หรือการสังเกตภาคสนาม
- ดังนั้น เครื่องมือที่เลือกต้องสอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้

ปัจจัยในการเลือกเครื่องมือ

4. หน่วยการวิเคราะห์ (UNIT OF ANALYSIS)

หน่วยการวิเคราะห์อาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสิ่งของ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเก็บข้อมูล

- เครื่องมือที่ใช้ต้องเหมาะสมกับลักษณะของหน่วยการวิเคราะห์นั้น ๆ
 - เช่น หากหน่วยการวิเคราะห์คือ “ข้าราชการ” อาจใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์
 - หากเป็น “หน่วยงานราชการ” อาจใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือการวิเคราะห์เอกสาร

5. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (SAMPLE SIZE)

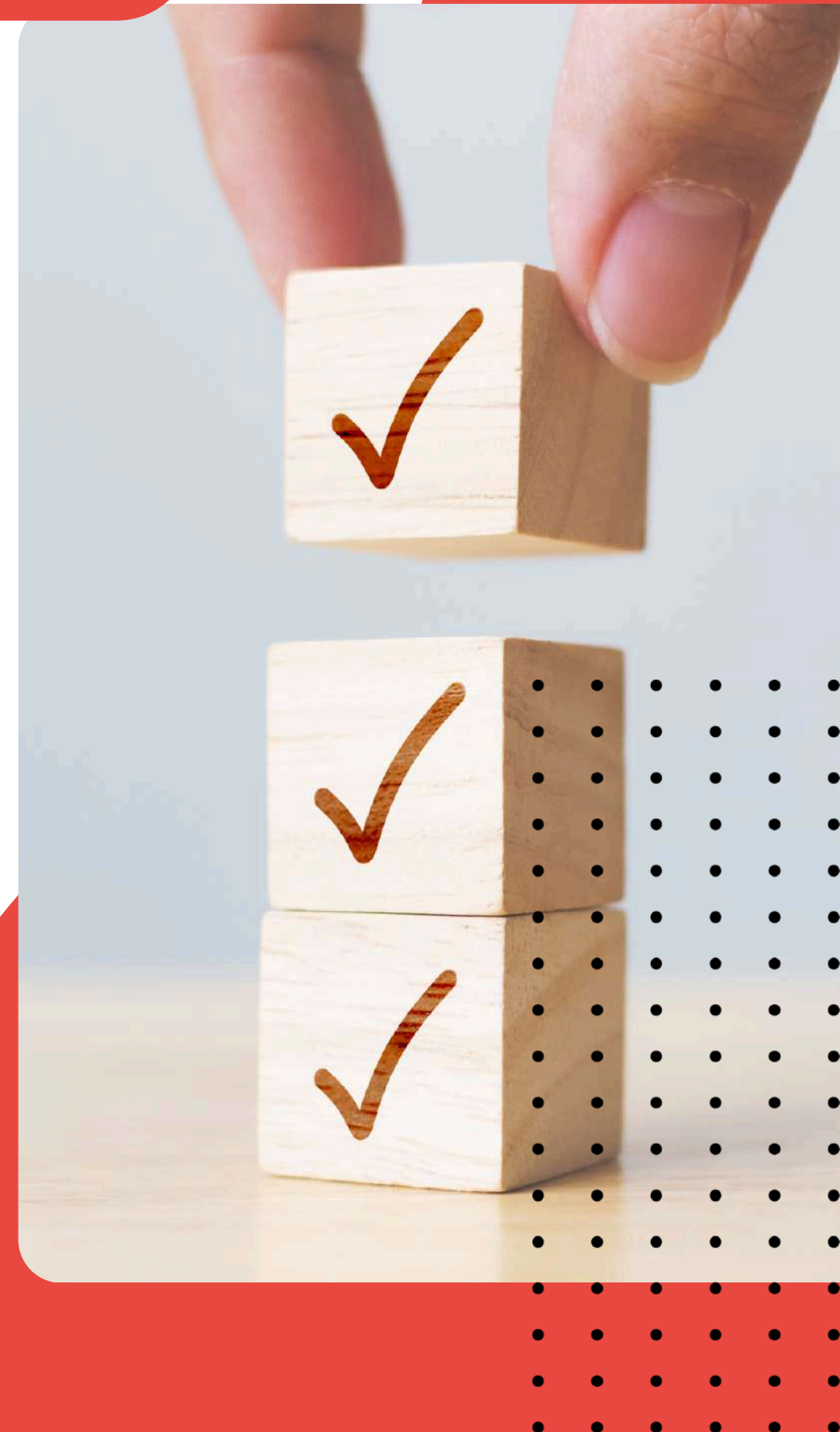
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อเวลา งบประมาณ และวิธีการเก็บข้อมูล

- กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่เหมาะกับแบบสอบถามมาตรฐาน
- กลุ่มขนาดเล็กเหมาะกับการสัมภาษณ์หรือการสังเกตเชิงลึก

6. คุณสมบัติเฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง

ต้องพิจารณาความสามารถและข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมต่อการสื่อสารและเก็บข้อมูล

- หากกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเล็ก ควรใช้การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต แทนการใช้แบบสอบถาม
- หากเป็นเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ควรใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก มากกว่าการใช้แบบสอบถามทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

RESEARCH INSTRUMENTS

หมายถึง วัสดุ สิ่งพิมพ์ หรือวิธีการที่นักวิจัยนำมาใช้เพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และเพียงพอต่อการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

ความสำคัญเครื่องมือ

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีบทบาทสำคัญต่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือของผลการวิจัย นักวิจัยจึงต้องเลือกใช้เครื่องมือที่

- เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัยและลักษณะของข้อมูล
- สอดคล้องกับคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง
- ผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ

เครื่องมือที่ดีจะช่วยให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนสภาพความเป็นจริง และนำไปสู่ผลการวิจัยที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

“การเลือกและใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลที่เหมาะสม เป็นหัวใจของการวิจัยที่มีคุณภาพ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อสรุปผลได้อย่างน่าเชื่อถือทางวิชาการ”

ประเภทเครื่องมือ วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

01 แบบทดสอบหรือการทดสอบ (Test)

เป็นข้อคำถาม หรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้กระตุ้น หรือเร่งเร้าความสนใจให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเอง ตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้

ประเภทของแบบทดสอบ

- แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเอง เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามจุดประสงค์ของการทดสอบครั้งนั้นๆ
- แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardize Test) เป็นแบบทดสอบที่มีบุคคลกลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นได้สร้างไว้แล้ว

ประเภทเครื่องมือ วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

02 แบบสอบถาม/การสอบถาม (Questionnaire)

- เป็นเครื่องมือที่ใช้กันแพร่หลายในการวิจัยเชิงปริมาณ มีทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากในเวลาอันสั้น
- เป็นชุดของคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดคุณลักษณะ เจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคล โดยใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้น หรือสิ่งเร้าให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงการตอบสนองตามความรู้สึกรของตนเอง

ตัวอย่างเช่น การใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาล

ประเภทของแบบสอบถาม

- **แบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended Form)**

เป็นแบบสอบถามที่กำหนดให้เพียงข้อความเท่านั้น สำหรับคำตอบนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูลที่จะได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ และเป็นแบบสอบถามที่ตอบยากและเสียเวลาในการตอบ

- **แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Form)**

เป็นแบบสอบถามที่กำหนดทั้งคำถามและตัวเลือก โดยให้ผู้ตอบได้เลือกคำตอบจากตัวเลือกนั้น ๆ และเป็นแบบสอบถามที่ใช้เวลาในการสร้างค่อนข้างมาก แต่จะสะดวกสำหรับผู้ตอบ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปวิเคราะห์ได้ง่าย และนำเสนอได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

ข้อดีของคำถามแบบปลายเปิด

- ได้รับข้อมูลที่นอกเหนือประเด็นการคาดคะเน/ การกำหนดของผู้วิจัยที่ขึ้นอยู่กับความรู้และ ประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อ การนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลและนำเสนอ
- ได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียด ชัดเจน ที่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างแท้จริง
- ได้รับข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่อาจจะกำหนดไม่ เพียงพอต่อการเลือกตอบ
- ได้รับข้อมูลที่ลึกซึ้งและซับซ้อน

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

● แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

- แบบตรวจสอบรายการเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลที่นักวิจัยกำหนดรายการตัวชี้วัด พฤติกรรม หรือคุณลักษณะต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า
- เพื่อให้ผู้ตอบหรือผู้เก็บข้อมูลทำเครื่องหมาย ✓ แสดงว่า “มี” หรือ “ไม่มี” “ทำ” หรือ “ไม่ทำ” หรือเลือกข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ลักษณะทั่วไป

- มีรายการคำถามหรือข้อสังเกตที่ชัดเจน
- ใช้งานง่าย ตอบเร็ว ไม่ซับซ้อน
- ใช้ได้ทั้ง การตอบเพียงข้อเดียว (Single Response) หรือ ตอบได้หลายข้อ (Multiple Response)
- เหมาะสำหรับใช้ตรวจสอบข้อเท็จจริง สภาพการณ์ หรือพฤติกรรมในภาคสนาม

ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

งานวิจัย การสำรวจการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานท่าน (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

รายการตรวจสอบ

ลำดับ	รายการตรวจสอบ	✓
1	หน่วยงานมีการกำหนดนโยบายความโปร่งใสในการบริหาร	☐
2	มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนผ่านเว็บไซต์	☐
3	มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน	☐
4	มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในองค์กร	☐
5	มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะเป็นประจำทุกปี	☐

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

● แบบคำถามปรนัยแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

- เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในรูปแบบคำถามที่ให้ผู้ตอบ เลือกคำตอบที่ถูกที่สุด หรือเหมาะสมที่สุดจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ล่วงหน้า
- มักใช้ในแบบสอบถามหรือแบบทดสอบที่ต้องการวัดความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นในลักษณะจำแนกชัดเจน
- แบบ Multiple Choice เป็นรูปแบบคำถามที่ได้รับความนิยมสูง เพราะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่าย เป็นมาตรฐาน และลดอคติจากการตอบ

ลักษณะทั่วไป

- ผู้ตอบอาจเลือกได้เพียง 1 คำตอบ (Single Response) หรือ หลายคำตอบ (Multiple Responses) ตามที่กำหนดไว้
- ใช้ได้ทั้งในแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบทดสอบวัดความรู้

ข้อดีของแบบ Multiple Choice

- ช่วยให้เก็บข้อมูลได้รวดเร็วและเป็นมาตรฐาน
- วิเคราะห์ผลได้ง่ายโดยใช้สถิติ
- ลดความคลาดเคลื่อนจากการตีความคำถาม
- ใช้วัดได้ทั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

ข้อควรระวังในการสร้างแบบ Multiple Choice

- ตัวเลือกแต่ละข้อควรมีความยาวและรูปแบบใกล้เคียงกัน เพื่อป้องกันการคาดเดา
- หลีกเลี่ยงคำตอบที่กำกวมหรือมีความหมายซ้ำซ้อน
- จำนวนตัวลวง (Distractors) ควรสมเหตุสมผล ไม่ควรยากหรือง่ายเกินไป
- ถ้าอนุญาตให้เลือกได้หลายข้อ ควรระบุให้ชัดเจนในคำชี้แจง

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

ตัวอย่างแบบ Multiple Choice Question

ตัวอย่างที่ 1: แบบเลือกคำตอบเดียว (Single Response)

คำถาม: ท่านเห็นด้วยกับข้อความใดมากที่สุดเกี่ยวกับการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ

ตัวเลือก	คำตอบ
ก.	เจ้าหน้าที่มีความสุภาพและให้บริการอย่างเป็นธรรม
ข.	ขั้นตอนการให้บริการมีความรวดเร็วและชัดเจน
ค.	หน่วยงานให้บริการด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย
ง.	ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูกต้องหรือตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 20 - 29 ปี

2. 30 - 39 ปี

3. 40 - 49 ปี

4. 50 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

1. โสด

2. สมรส

3. แยกกันอยู่/หย่าร้าง/หม้าย

4. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. ปริญญาโท

4. ปริญญาเอก

5. ประเภทตำแหน่ง

1. ข้าราชการ

2. พนักงานราชการ

3. ลูกจ้างประจำ

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. 10,000 - 19,999 บาท

2. 20,000 - 29,999 บาท

3. 30,000 - 39,999 บาท

4. 40,000 - 49,999 บาท

5. 50,000 บาทขึ้นไป

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

ตัวอย่างแบบ Multiple Choice Question

ตัวอย่างที่ 2: แบบเลือกได้หลายคำตอบ (Multiple Responses)

คำถาม: ปัจจัยใดที่ท่านเห็นว่ามีความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตัวเลือก	คำตอบ
ก.	ความเร็วในการให้บริการ
ข.	ความสุภาพของเจ้าหน้าที่
ค.	ความสะอาดของสถานที่ให้บริการ
ง.	ความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร
จ.	ความโปร่งใสในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์: เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของประชาชน

ตัวอย่างที่ 3: แบบทดสอบความรู้ (Knowledge-based Multiple Choice)

คำถาม: ข้อใดต่อไปนี้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย

ตัวเลือก	คำตอบ
ก.	การจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน
ข.	การจัดเก็บภาษีและรายได้ท้องถิ่น
ค.	การแต่งตั้งข้าราชการระดับชาติ
ง.	การส่งเสริมอาชีพและคุณภาพชีวิตประชาชน

วัตถุประสงค์: เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

● แบบจัดลำดับความสำคัญ (Ordering Scale)

- แบบจัดลำดับความสำคัญ หรือที่เรียกว่า มาตรการจัดอันดับ (Ranking Scale)
- เป็นเครื่องมือวัดที่ใช้ให้ผู้ตอบ จัดลำดับสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด เช่น ความสำคัญ ความพึงพอใจ ความต้องการ หรือความเหมาะสม จากลำดับที่ 1 ไปจนถึงลำดับสุดท้าย
- การจัดลำดับนี้สะท้อน “ระดับความสำคัญสัมพัทธ์” ของสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้ตอบรับรู้หรือให้คุณค่า ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจลำดับความชอบหรือความสำคัญ ของปัจจัยต่าง ๆ ได้ชัดเจน

ลักษณะทั่วไป

- ใช้วัดความสำคัญหรือความชอบในเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างรายการ
- ผู้ตอบต้องจัดลำดับ โดยไม่ซ้ำกัน (เช่น 1 หมายถึงสำคัญที่สุด, 2 รองลงมา, ...)
- เหมาะสำหรับการศึกษาความพึงพอใจ ความสำคัญ ความต้องการ หรือความชอบ
- ใช้งานได้ทั้งในรูปแบบ แบบสอบถามเชิงปริมาณ และ แบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

ตัวอย่างแบบจัดลำดับความสำคัญ

งานวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของเทศบาล

คำชี้แจง: โปรดจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยต่อไปนี้ โดยให้ 1 = สำคัญมากที่สุด, 5 = สำคัญน้อยที่สุด (ห้ามใช้ลำดับซ้ำกัน)

ลำดับ	ปัจจัย	ลำดับความสำคัญ (1-5)
1	ความรวดเร็วในการให้บริการ	☐
2	ความสุภาพของเจ้าหน้าที่	☐
3	ความโปร่งใสและตรวจสอบได้	☐
4	ความสะอาดของสถานที่และเวลาให้บริการ	☐
5	ความเข้าใจในขั้นตอนการให้บริการ	☐

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

● แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

- เป็นเครื่องมือวัดที่ใช้ให้ผู้ตอบ แสดงระดับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการประเมินค่า ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามระดับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ล่วงหน้า
- เช่น ระดับมาก-น้อย เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย หรือพึงพอใจ-ไม่พึงพอใจ
- เครื่องมือนี้นิยมใช้ในงานวิจัยเชิงปริมาณ เพราะช่วยให้สามารถวัดทัศนคติ ความคิดเห็น และการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติได้ง่าย

ลักษณะทั่วไป

- ใช้วัดความคิดเห็นหรือความรู้สึกเชิงปริมาณ
- มี “ระดับการให้คะแนน” ที่แสดงความแตกต่างของความคิดเห็น เช่น 3 ระดับ, 5 ระดับ, หรือ 7 ระดับ
- เหมาะสำหรับการวัด ทัศนคติ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ หรือการประเมินคุณภาพของการบริหาร
- วิเคราะห์ได้ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตัวอย่างมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale)

เป็นรูปแบบที่นิยมมากที่สุด เนื่องจากให้ข้อมูลละเอียดและวิเคราะห์ได้หลากหลาย

งานวิจัย ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง: โปรดระบุระดับความคิดเห็นของท่านต่อข้อความต่อไปนี้ โดยให้ 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด, 5 = เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อ	รายการคำถาม	5	4	3	2	1
1	เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพและเป็นมิตร	☐	☐	☐	☐	☐
2	หน่วยงานมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน	☐	☐	☐	☐	☐
3	ระบบบริการประชาชนมีความสะดวก รวดเร็ว	☐	☐	☐	☐	☐
4	ช่องทางรับเรื่องร้องเรียนเข้าถึงง่าย	☐	☐	☐	☐	☐
5	โดยภาพรวม ท่านพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาล	☐	☐	☐	☐	☐

รูปแบบของแบบสอบถามปลายปิด

● แบบสร้างสถานการณ์ (Situational Questionnaire)

- เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัย สร้างสถานการณ์จำลองขึ้น เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงพฤติกรรม การตัดสินใจ หรือความคิดเห็นของตน ภายใต้เงื่อนไขหรือบริบทที่กำหนดไว้
- เครื่องมือนี้ช่วยให้เข้าใจ แนวโน้มพฤติกรรม ทัศนคติ หรือค่านิยมของผู้ตอบ ได้ลึกกว่าคำถามทั่วไป เพราะผู้ตอบต้องใช้การไตร่ตรอง วิเคราะห์ และเลือกการตอบสนองตามสถานการณ์ที่เสนอให้

ลักษณะทั่วไป

- มี “สถานการณ์จำลอง” ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง
- ให้ผู้ตอบเลือก “ทางเลือกของการตอบสนอง” หรือ “การตัดสินใจ” ตามที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด
- ใช้วัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ค่านิยม ภาวะผู้นำ หรือการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- เหมาะสำหรับงานวิจัยเชิงพฤติกรรม การบริหารงานภาครัฐ และการประเมินสมรรถนะของบุคลากร

ตัวอย่างแบบสร้างสถานการณ์

งานวิจัย การวัดภาวะผู้นำของผู้บริหารภาครัฐ

คำชี้แจง: โปรดอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วเลือกแนวทางการตัดสินใจที่ท่านเห็นว่า “เหมาะสมที่สุด”

สถานการณ์: ในหน่วยงานของท่านเกิดความขัดแย้งระหว่างพนักงานสองฝ่าย ซึ่งต่างฝ่ายต่างกล่าวหาว่าอีกฝ่ายไม่ร่วมมือในการทำงาน โครงการสำคัญของหน่วยงานกำลังล่าช้า

คำถาม: หากท่านเป็นผู้บริหาร ท่านจะดำเนินการอย่างไร

ทางเลือก	แนวทางการตัดสินใจ
ก.	เรียกทั้งสองฝ่ายมาพบพร้อมกัน เพื่อพูดคุยหาข้อตกลงร่วมกัน
ข.	แยกพบแต่ละฝ่าย เพื่อรับฟังปัญหาอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจ
ค.	มอบหมายให้หัวหน้างานคนกลางเป็นผู้ไกล่เกลี่ย
ง.	ไม่ดำเนินการใด ๆ เพราะเชื่อว่าปัญหาจะคลี่คลายได้เอง

วัตถุประสงค์: เพื่อวัดรูปแบบภาวะผู้นำและแนวโน้มการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหาร

ข้อดีของคำถามแบบปลายปิด

- ได้รับข้อมูลที่มีลักษณะเดียวกัน ทำให้ง่ายต่อการสรุปผลและเปรียบเทียบ
- ผู้ให้ข้อมูลมีความสะดวก ง่ายในการตอบคำถาม อาจเนื่องจากคำตอบที่กำหนดให้เลือกทำให้ข้อคำถามมีความชัดเจน
- ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ประเด็นที่ต้องการ
- ได้รับคำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการตอบในลักษณะของการประมาณค่า

ข้อจำกัดของคำถามแบบปลายปิด

- ถ้ามีคำตอบ “ไม่ทราบ” เป็นตัวเลือก จะได้รับค่อนข้างมาก เนื่องจากตอบได้ง่าย
- ไม่มีตัวเลือกที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของผู้ให้ข้อมูล
- ตัวเลือกรวมเกินไปอาจจะทำให้เกิดความสับสน
- การให้ข้อมูลเดียวกันอาจเกิดเนื่องจากการเข้าใจในข้อคำถามที่แตกต่างกันได้
- ความแตกต่างของการให้ข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไข/ตัวเลือกที่กำหนดให้เท่านั้น
- ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการลงรหัสในการวิเคราะห์ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน หรือการเลือกข้อที่คลาดเคลื่อนจากที่ต้องการ

หลักการในการสร้าง และพัฒนาแบบสอบถาม

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- วิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิด เพื่อระบุว่าต้องวัด “ตัวแปร” ไດบ้าง (เช่น ความพึงพอใจ, ภาวะผู้นำ, ความโปร่งใสในการบริหาร ฯลฯ)
- ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูว่าในอดีตมีการสร้างแบบสอบถามในประเด็นคล้ายกันอย่างไร
- ระบุ ตัวแปรอิสระ-ตัวแปรตาม อย่างชัดเจน เพื่อเตรียมกำหนดข้อคำถามที่สอดคล้อง
- ตัวอย่าง หากวัตถุประสงค์คือ “ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาล” ต้องสร้างแบบสอบถามที่วัดทั้ง “ปัจจัยภายในองค์กร” และ “ระดับความพึงพอใจของประชาชน”

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม

โดยทั่วไปแบบสอบถามที่ดีควรประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่

- ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ (Demographic Information)
 - เช่น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาทำงาน
- ส่วนที่ 2: ข้อคำถามตามตัวแปรหลักของการวิจัย
 - ใช้คำถามปลายปิดหรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อวัดความคิดเห็น
- ส่วนที่ 3: ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (Open-ended Question)
 - เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. กำหนดประเภทของคำถามให้เหมาะสม

เลือกใช้รูปแบบคำถามให้เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลที่ต้องการเก็บ เช่น

- คำถามปลายปิด (Closed-ended) ใช้วัดเชิงปริมาณ เช่น แบบเลือกตอบ, แบบจัดลำดับ, แบบมาตราส่วนประมาณค่า
- คำถามปลายเปิด (Open-ended) ใช้วัดความคิดเห็นเชิงคุณภาพ เช่น ข้อเสนอแนะหรือมุมมองส่วนตัว
- ตัวอย่าง
 - ปลายปิด: “ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้ในระดับใด”
 - ปลายเปิด: “ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการให้บริการของหน่วยงานอย่างไร”

หลักการในการสร้าง และพัฒนาแบบสอบถาม

4. สร้างข้อคำถามให้ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวม

- ใช้ภาษาที่เรียบง่าย เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง
- หลีกเลี่ยงคำถามที่มีอคติหรือชี้นำคำตอบ
- จำกัดความยาวของคำถามให้อยู่ในระดับที่ไม่ทำให้ผู้ตอบ
สับสนหรือเบื่อหน่าย
- ถ้ามีการใช้คำเฉพาะหรือศัพท์เทคนิค ต้องให้คำนิยามหรือ
คำอธิบายประกอบ
- ตัวอย่างไม่เหมาะสม: “หน่วยงานของท่านมีระบบการ
บริหารจัดการที่ดีเพียงใด?”
- ตัวอย่างที่เหมาะสม: “ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีการ
บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด?”

5. กำหนดมาตราส่วนการวัดที่เหมาะสม

เลือกใช้มาตราส่วนให้สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล เช่น

- Nominal Scale: เพศ, ตำแหน่ง, หน่วยงาน
- Ordinal Scale: ระดับความสำคัญ หรือการจัดลำดับความชอบ
- Interval Scale: มาตราส่วนประมาณค่า 5 หรือ 7 ระดับ
- Ratio Scale: ตัวเลขที่มีศูนย์แท้ เช่น รายได้ หรือจำนวนปีที่ทำงาน

6. ตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ก่อนนำไปใช้จริง ควรตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

- ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ
อย่างน้อย 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์
- คำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ต้อง \geq
0.50 จึงถือว่ายอมรับได้
- ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่ม
ตัวอย่างย่อย (Try-out) แล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่น
 - โดยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient โดยค่าที่ดีควรมากกว่า
0.70

หลักการในการสร้าง และพัฒนาแบบสอบถาม

7. ทดลองใช้แบบสอบถาม (TRY-OUT)

- ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายจริง
- เพื่อทดสอบความเข้าใจ ความชัดเจน และเวลาที่ใช้ในการตอบ
- จากนั้นปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงในภาคสนาม

สรุป

การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามที่มีคุณภาพต้องอาศัย

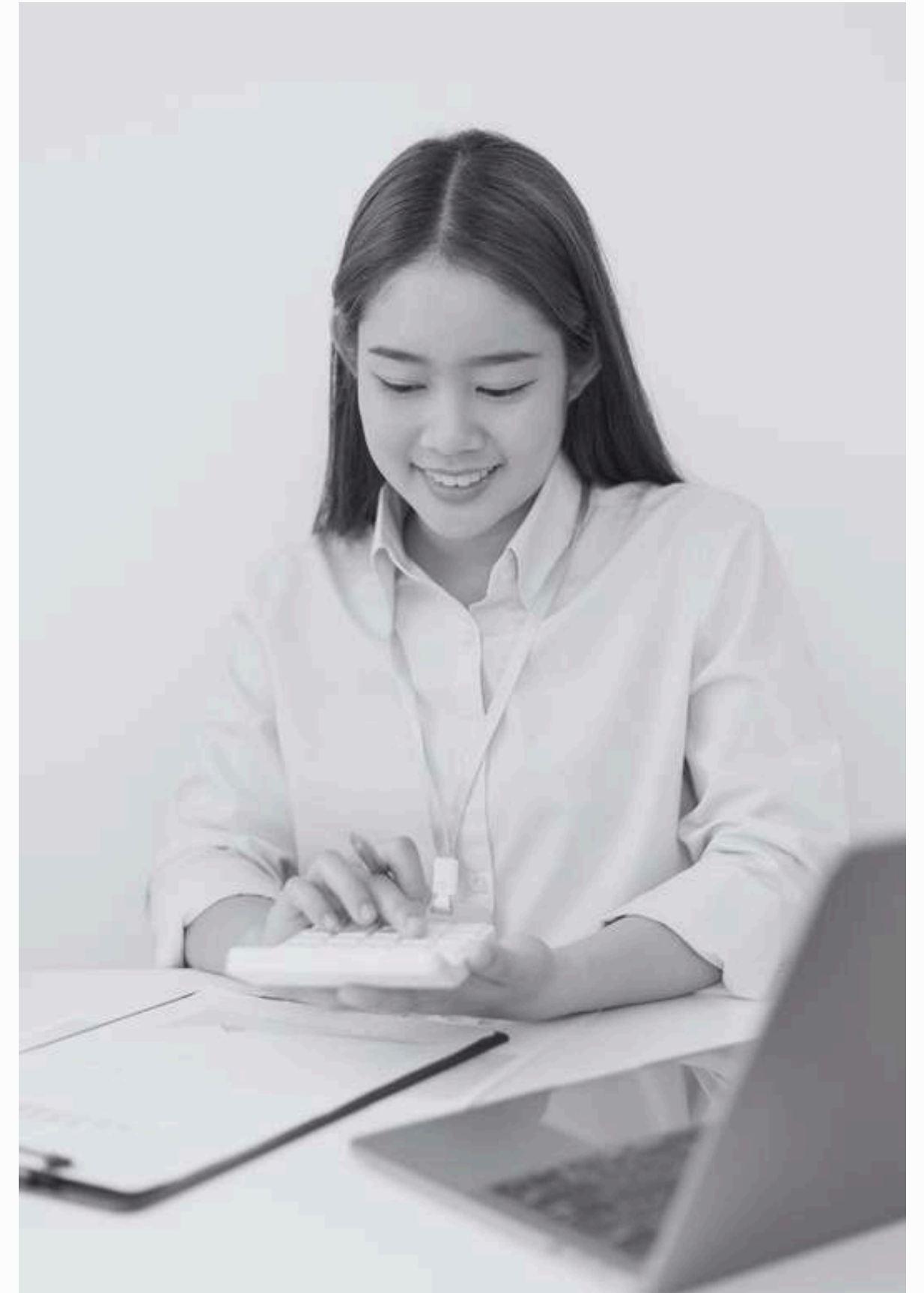
- การวิเคราะห์กรอบแนวคิดและตัวแปรอย่างชัดเจน
- การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ชี้นำ
- การตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่น
- การทดลองใช้ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง
- เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการได้อย่าง ถูกต้อง เทียบตรง และเชื่อถือได้

8. การปรับปรุงและจัดรูปแบบสุดท้าย

- จัดลำดับคำถามให้เป็นหมวดหมู่ จากง่ายไปยาก
- ใช้รูปแบบที่อ่านง่าย เช่น ตัวเลขกำกับชัดเจน ช่องเลือกตอบขนาดพอเหมาะ
- ใส่คำชี้แจงที่ชัดเจนก่อนแต่ละตอน
- ตรวจสอบความถูกต้องของรหัส (Coding) และคำตอบก่อนนำไปวิเคราะห์

ลักษณะของข้อคำถามที่ดี

- ใช้ข้อความสั้น กระชับ ได้ใจความสำคัญ และเข้าใจง่าย
- มีความชัดเจน ไม่กำกวม และสื่อความหมายตรงประเด็น
- หลีกเลี่ยงคำถามนำหรือคำถามที่ชี้แนะคำตอบ
- ไม่ถามเรื่องส่วนตัวหรือข้อมูลที่ไม่ต้องการเปิดเผย
- เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ ระดับการศึกษา และความสนใจ
- แต่ละข้อควรมีเพียง “หนึ่งประเด็น” เพื่อให้ตอบและวิเคราะห์ได้ตรงจุด
- หากเป็นคำถามปลายปิด ควรกำหนดตัวเลือกให้ครบถ้วน ครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการวัด
- ตัวเลือกควรระบุเชิงปริมาณหรือเชิงระดับ เพื่อให้สามารถนำไปวิเคราะห์ทางสถิติได้
- จำนวนข้อคำถามไม่ควรมากเกินไป เพื่อป้องกันความเบื่อหน่ายและการตอบแบบขาดความตั้งใจ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item- Objective Congruence)”

- เป็นวิธีตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามหรือเครื่องมือวัด โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินว่า “ข้อคำถามแต่ละข้อ” สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากน้อยเพียงใด
- IOC ใช้ตรวจสอบว่า คำถามในแบบสอบถามสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่
- นำเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกับวัตถุประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ด้านการวัดผลและเนื้อหา 3-5 คน พิจารณาว่าเครื่องมือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความเห็นดังนี้

ค่า	ความหมาย
1	ข้อคำถาม “สอดคล้อง” กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
0	ข้อคำถาม “ไม่แน่ใจ” หรือ “ไม่ชัดเจน”
-1	ข้อคำถาม “ไม่สอดคล้อง” กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5–1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

เกณฑ์การพิจารณาค่า IOC

ค่า IOC	การแปลผล
≥ 0.50	ข้อคำถาม “ยอมรับได้” สามารถใช้ได้แบบสอบถาม
0.30 – 0.49	ข้อคำถาม “ควรปรับปรุง” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
< 0.30	ข้อคำถาม “ไม่เหมาะสม” ควรตัดออกหรือแก้ไขใหม่

โดยทั่วไป ค่า IOC เฉลี่ยของแบบสอบถามควรไม่น้อยกว่า 0.50 เพื่อ
ยืนยันว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาที่เพียงพอ

ตัวอย่างตารางการคำนวณค่า IOC

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญที่ 3	ผลรวม	ค่า IOC	การแปลผล
1	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3	1	0	-1	0	0	ตัดออก
4	1	1	1	3	1	ใช้ได้

สรุป การหาค่า IOC เป็นขั้นตอนสำคัญในการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้มั่นใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามสามารถวัดสิ่งที่ต้องการศึกษาได้จริง แบบสอบถามที่มีค่า IOC ≥ 0.50 ถือว่ามีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้อย่างมั่นใจ

โครงสร้างของแบบสอบถาม

ส่วนบทนำ : คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ควรระบุถึงคำสั่งต่อไปนี้

- 1) ระบุจุดประสงค์ของการจัดทำแบบสอบถาม
- 2) บอกความสำคัญของคำตอบที่จะได้รับ หรือการนำคำตอบที่ได้ไปใช้ประโยชน์
- 3) ชี้แจงว่าคำตอบของผู้ตอบไม่มีผลกระทบต่อตัวผู้ตอบ ไม่ว่าจะในทางใด ๆ ทั้งสิ้น
- 4) แจ้งให้ผู้ตอบทราบว่า จะปกปิดคำตอบที่ได้ไว้เป็นความลับ และผลที่ได้จะนำเสนอในภาพรวม
- 5) อธิบายลักษณะของแบบสอบถามพอสังเขปและยกตัวอย่างแบบสอบถามพร้อมทั้งตัวอย่างคำตอบ
- 6) เน้นในตอนท้ายว่า ให้ผู้ตอบ ตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ
- 7) ลงชื่อและที่อยู่หรือหน่วยงานของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ตอบทราบว่า เป็นของหน่วยงานใด
- 8) ขอบขอบคุณผู้ตอบในตอนท้ายของคำชี้แจง

โครงสร้างของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง มักใช้เป็นตัวแปรอิสระในการตั้งวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยควรเลือกถามเฉพาะที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงเท่านั้น

ส่วนที่ 2 : ข้อคำถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา พิจารณาตามกรอบแนวคิดการวิจัยให้ครบถ้วนทุกตัวแปร

ส่วนที่ 3 : ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบความเชื่อมั่น

- ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ความคงที่หรือความเสถียรของผลการวัด
- ถ้าใช้เครื่องมือชุดเดิมวัดปรากฏการณ์เดียวกันในเงื่อนไขที่ใกล้เคียงกัน จะได้ผลลัพธ์ที่เหมือนเดิมหรือใกล้เคียงกัน
- ถ้าแบบสอบถามมี “ความเชื่อมั่นสูง” หมายความว่า ข้อคำถามวัดสิ่งที่ต้องการได้อย่างสม่ำเสมอ และไม่เปลี่ยนแปลงไปตามโอกาสหรือสภาพแวดล้อม

ความแตกต่างระหว่าง “ความตรง” กับ “ความเชื่อมั่น”

ประเด็น	ความตรง (Validity)	ความเชื่อมั่น (Reliability)
ความหมาย	วัดได้ “ตรง” กับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่	วัดได้ “คงที่” สม่ำเสมอเพียงใด
คำถามหลัก	แบบสอบถามถามถูกเรื่องหรือไม่?	แบบสอบถามให้ผลคงที่หรือไม่?
ตัวอย่าง	คำถามตรงกับตัวแปร “ภาวะผู้นำ”	ผู้ตอบให้คำตอบสอดคล้องกันทุกครั้งที่วัด

วิธีการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเชื่อมั่นสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับประเภทของเครื่องมือ การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ นิยมใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่นภายใน (Internal Consistency Method) โดยเฉพาะในงานวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ใช้วัดว่า “แต่ละข้อคำถามภายในตัวแปรเดียวกัน” มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเพียงใด โดยคำนวณด้วยสูตร **Cronbach's Alpha (α)**

เกณฑ์การแปลผลค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)

ค่า α	การแปลผล
≥ 0.90	ดีเยี่ยม (Excellent)
0.80 – 0.89	ดี (Good)
0.70 – 0.79	ยอมรับได้ (Acceptable)
0.60 – 0.69	พอใช้ (Questionable)
< 0.60	ต่ำ ควรปรับปรุง (Poor)

โดยทั่วไป งานวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ค่าความเชื่อมั่นควรไม่น้อยกว่า 0.70

ตัวอย่างการคำนวณความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความเชื่อมั่น (α)	การแปลผล
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	10	0.88	ดี
การสื่อสารภายในองค์กร	8	0.85	ดี
ความพึงพอใจของบุคลากร	12	0.91	ดีเยี่ยม

สรุป แบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นรวม 0.88 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี เหมาะสมต่อการนำไปเก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนการตรวจสอบความเชื่อมั่นในทางปฏิบัติ

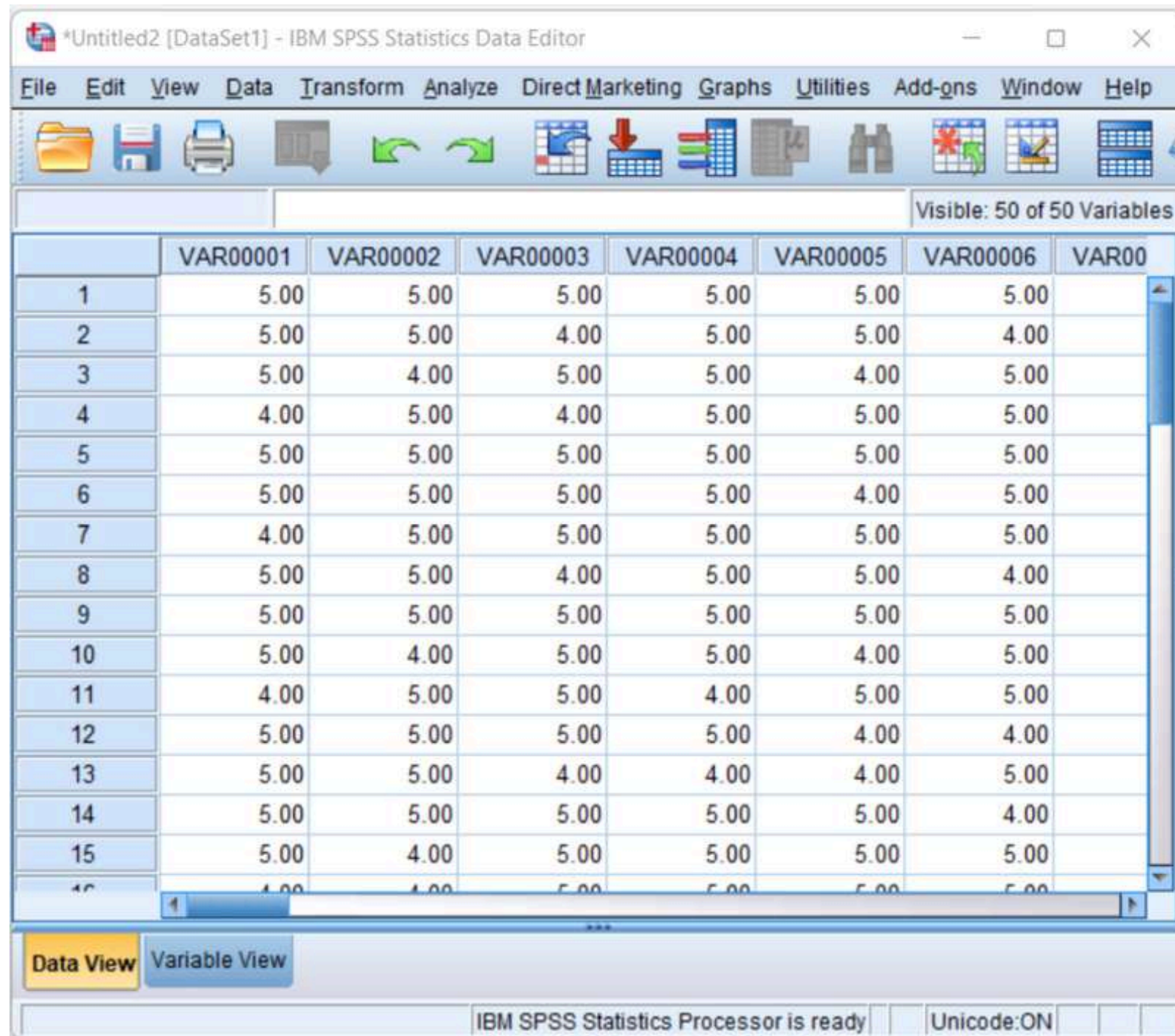
- นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) แล้ว
- ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างย่อย (Try-out) ประมาณ 20–30 คน
- นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยโปรแกรมสถิติ เช่น SPSS
- วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นรายตัวแปร
- ปรับปรุงหรือแก้ไขข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อ (Corrected Item–Total Correlation) ต่ำกว่า 0.30

สรุปการตรวจสอบความเชื่อ

- เป็นกระบวนการสำคัญเพื่อยืนยันว่าแบบสอบถามมีความคงที่และสม่ำเสมอในการวัดผล
- โดยทั่วไปนิยมใช้วิธี Cronbach's Alpha ในการประเมิน
- ถ้าเครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นสูง (≥ 0.70) แสดงว่าแบบสอบถามนั้นมีคุณภาพ
- และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้อย่างมั่นใจ

การตรวจสอบ Cronbach's Alpha Coefficient ใน SPSS

- โปรแกรม SPSS ซึ่งเป็นโปรแกรมสถิติที่นิยมและมีมาตรฐานในปัจจุบัน
- ในไฟล์ตัวอย่าง จะมีข้อคำถาม 50 ข้อ นำไปสอบถามคนจำนวน 30 คน
- เมื่อวางค่าคะแนนลงไปใน SPSS แล้ว ไปที่ Analyze > Scale > Reliability Analysis

*Untitled2 [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

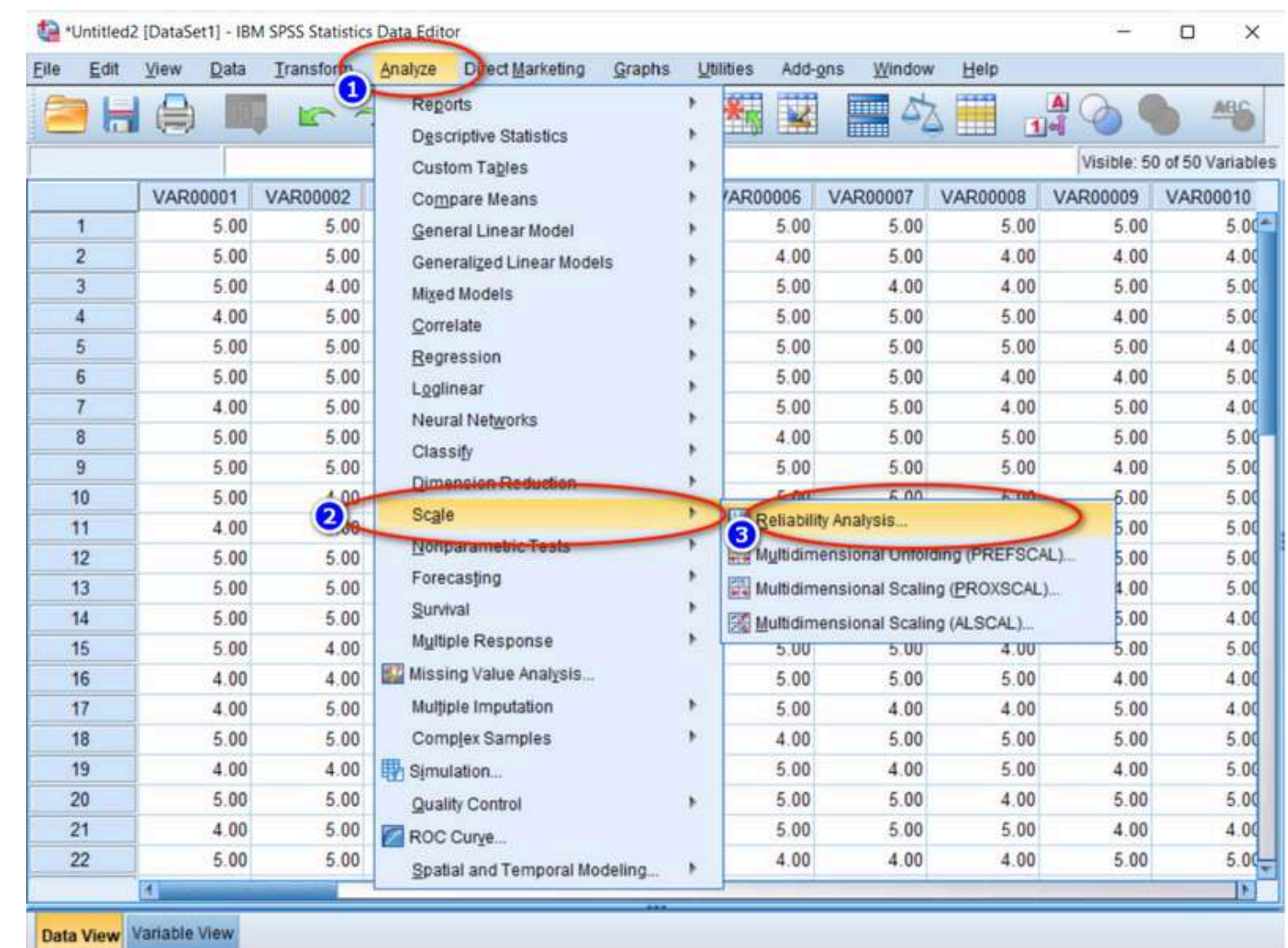
File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

Visible: 50 of 50 Variables

	VAR00001	VAR00002	VAR00003	VAR00004	VAR00005	VAR00006	VAR00007
1	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
2	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00
3	5.00	4.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00
4	4.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00
5	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
6	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00
7	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
8	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00
9	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
10	5.00	4.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00
11	4.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00
12	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00
13	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00	5.00	5.00
14	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00
15	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00

Data View Variable View

IBM SPSS Statistics Processor is ready Unicode:ON

*Untitled2 [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

Visible: 50 of 50 Variables

	VAR00001	VAR00002	VAR00006	VAR00007	VAR00008	VAR00009	VAR00010
1	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
2	5.00	5.00	4.00	5.00	4.00	4.00	4.00
3	5.00	4.00	5.00	4.00	4.00	5.00	5.00
4	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00
5	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00
6	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00	5.00
7	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	4.00
8	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00
9	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00
10	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
11	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
12	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
13	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00
14	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00
15	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
16	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00
17	4.00	5.00	5.00	4.00	4.00	5.00	4.00
18	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00
19	4.00	4.00	5.00	4.00	5.00	4.00	5.00
20	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00
21	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00
22	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00	5.00	5.00

Data View Variable View

IBM SPSS Statistics Processor is ready Unicode:ON

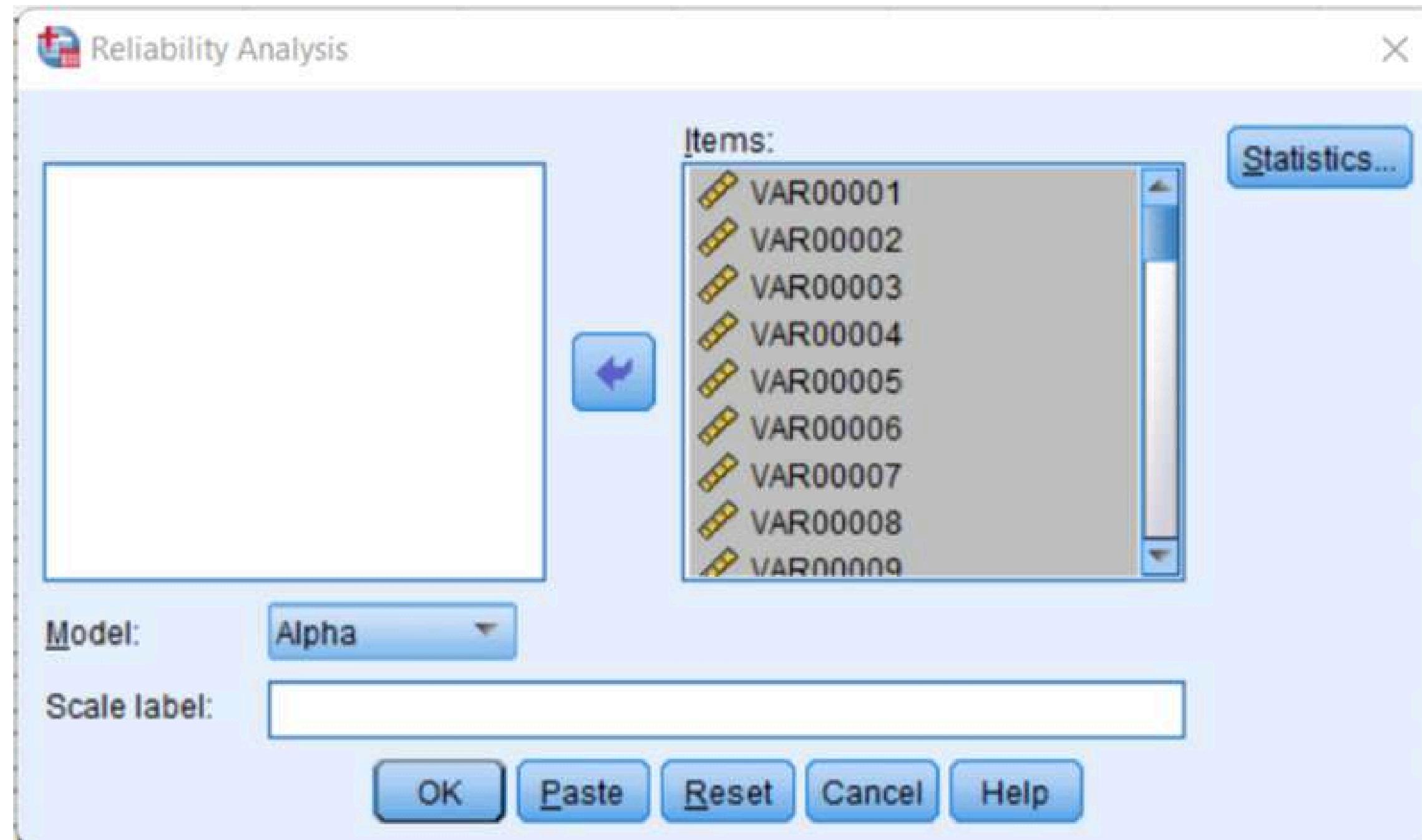
1 Analyze

2 Scale

3 Reliability Analysis...

การตรวจสอบ Cronbach's Alpha Coefficient ใน SPSS

- เลือกตัวแปรทั้งหมดจากทางฝั่งซ้ายมือ ไปวางไว้ในช่องทางขวา ซึ่งตัวแปรทั้งหมดในไฟล์นี้มี 50 ตัวแปร

การตรวจสอบ Cronbach's Alpha Coefficient ใน SPSS

- ตั้งค่าเบื้องต้นว่าจะคำนวณอะไรบ้าง โดยไปที่ Statistics... เมื่อกดแล้วให้เลือก ตามตัวอย่างเป็นอย่างน้อย แต่ถ้าต้องการหาค่าอื่นๆ อีก ให้เลือก เช่น ถ้าต้องการค่าเฉลี่ย ให้เลือก Means ถ้าต้องการค่าความแปรปรวนเลือก Variances เป็นต้น จากนั้นกด Continue > OK

Reliability Analysis: Statistics

Descriptives for

- Item
- Scale
- Scale if item deleted

Inter-Item

- Correlations
- Covariances

Summaries

- Means
- Variances
- Covariances
- Correlations

ANOVA Table

- None
- F test
- Friedman chi-square
- Cochran chi-square

Hotelling's T-square

Tukey's test of additivity

Intraclass correlation coefficient

Model: Two-Way Mixed

Type: Consistency

Confidence interval: 95 %

Test value: 0

Continue Cancel Help

การตรวจสอบ Cronbach's Alpha Coefficient ใน SPSS

- เมื่อกดแล้ว จะมีหน้าจอปรากฏขึ้นมา จะเห็นตารางหนึ่งคือ Reliability Statistics และมีคำว่า Cronbach's Alpha
- ค่าที่ปรากฏควรจะมีมากกว่า 0.7 ขึ้นไป หรือใกล้ 1 ถึงจะเรียกว่ามีค่าความเชื่อถือสูง
- จากตัวอย่าง ค่าที่ได้ 0.594 ดังนั้นจึงต้องปรับแก้แบบสอบถาม และนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง

→ Reliability

[DataSet1]

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.594	50

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
VAR00001	4.7000	.46609	30
VAR00002	4.7667	.43018	30
VAR00003	4.7333	.44978	30

การตรวจสอบ Cronbach's Alpha Coefficient ใน SPSS

- ข้อคำถามข้อไหนที่ต้องปรับแก้ หรือต้องตัดออก ให้ดูตรงค่า Corrected Item-Total Correlation ค่านี้น้อยเกินไป ควรจะตัดออก โดยเฉพาะค่าติดลบ

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	228.9667	25.620	.142	.588
VAR00002	228.9000	25.610	.163	.587
VAR00003	228.9333	25.237	.236	.581
VAR00004	228.8333	25.247	.293	.579
VAR00005	229.0000	25.379	.186	.584
VAR00006	228.8667	25.637	.171	.586
VAR00007	228.9333	25.375	.205	.583
VAR00008	229.0333	25.620	.130	.589
VAR00009	228.9333	27.030	-.155	.610
VAR00010	229.0000	26.552	-.056	.604
VAR00011	228.9667	25.689	.127	.589
VAR00012	228.9667	25.689	.127	.589
VAR00013	229.0667	24.064	.449	.561
VAR00014	228.9667	25.964	.068	.594
VAR00015	228.9667	24.240	.446	.563
VAR00016	228.9333	27.030	-.155	.610
VAR00017	228.9000	25.610	.163	.587
VAR00018	229.2333	25.840	.080	.593
VAR00019	229.0000	25.724	.113	.590
VAR00020	228.9667	25.964	.068	.594
VAR00021	228.9333	25.030	.283	.577
VAR00022	228.9667	26.861	-.118	.608

การตรวจสอบ Cronbach's Alpha Coefficient ใน SPSS

- ทำการคำนวณใหม่อีกครั้ง Analyze > Scale > Reliability Analysis...
- จะพบว่า ค่า แอลฟาครอนบาคเพิ่มขึ้นเป็น 0.764 แล้ว เป็นที่ยอมรับได้ที่มีความเชื่อมั่น

Cronbach's Alpha	N of Items
.764	40

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00003	154.7333	33.444	.277	.758
VAR00004	154.6333	33.413	.349	.756
VAR00005	154.7667	34.392	.087	.766
VAR00006	154.6667	33.057	.398	.753
VAR00007	154.7333	33.857	.196	.761
VAR00013	154.8667	31.292	.636	.741
VAR00015	154.7667	32.875	.373	.754

A graphic consisting of two overlapping speech bubbles. The front bubble is pink and contains the text 'Q&A' in white. The back bubble is yellow and is partially obscured by the pink one.

Q&A

Thank You

A large, solid orange rounded rectangle is positioned at the bottom of the slide, spanning most of its width.